

KANTELU OIKEUSKANSLERILLE

Asia: Kantelu koskien Hämeenlinnan hallinto-oikeuden välipäätöstä, jolla täytäntöönpanokieltoa ei määrätty päätökseen, jonka toimeenpano aiheuttaa merkittäviä, mahdollisesti peruuttamattomia vaikutuksia Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluihin ja asukkaiden oikeuksiin.

Kantelija: Joutsan kunta

Kantelun kohde:

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden ratkaisu, jossa hallinto-oikeuden tuomari on jättänyt määräämättä täytäntöönpanokiellon Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöksen (9.12.2025 § 97) toimeenpanolle.

Päätös, josta kantelu tehdään:

Hallinto-oikeus on antanut välipäätöksen, jossa se ei kiellä aluevaltuuston päätöksen täytäntöönpanoa, vaikka päätös koskee palveluverkon uudistamisen toista vaihetta ja sisältää toimenpiteitä (mm. vuodeosastojen sulkemisia), jotka voivat olla peruuttamattomia. Hallinto-oikeus on ilmoittanut ratkaisevansa valitukset myöhemmin erikseen.

Kantelun perusteet

Täytäntöönpanon peruuttamattomat vaikutukset:

Hyvinvointialueen päätöksen toimeenpano – erityisesti vuodeosastojen sulkeminen, henkilöstön siirtäminen ja hoitoketjujen purkaminen – aiheuttaa tosiasiallisesti peruuttamatonta vahinkoa.

Toimintojen palauttaminen olisi käytännössä erittäin vaikeaa, vaikka päätös myöhemmin kumottaisiin. Täytäntöönpanokieltovaatimus on edellytys oikeussuojan toteutumiselle.

Valitusoikeuden ja tehokkaan oikeussuojan vaarantuminen:

Hallintolainkäyttöjärjestelmä lähtee siitä, ettei valitus saa muodostua hyödyttömäksi ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Nyt täytäntöönpano jatkuu, vaikka:

valitukset ovat vireillä

päätöksestä aiheutuvat vaikutukset kohdistuvat erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin (iäkkäät ja monisairaajat potilaat)

valitusten kohteena olevat toimenpiteet ovat käytännössä pysyviä

Hallinto-oikeuden ratkaisu jättäytyä käyttämättä täytäntöönpanokieltoa heikentää merkittäväällä tavalla perustuslain 21 §:n mukaista oikeutta tehokkaaseen oikeusturvaan.

Hallinto-oikeuden perustelujen puutteellisuus:

Hallinto-oikeuden päätös ei sisällä arviointia siitä, miksi täytäntöönpanon jatkuminen ei vaarantaisi valituksen tarkoitusta, vaikka valittajat ovat yksityiskohtaisesti tuoneet esiin:

palvelujen alueellisen saatavuuden heikkenemisen

potilasturvallisuuden vaarantumisen

valmiuslain ja järjestämislain velvoitteiden mahdollisen rikkomisen.

Perustelut ovat yleisluonteisia, eivätkä ne osoita tuomioistuimen tehneen asianmukaista punnintaa ottaen huomioon päätöksen laajavaikutteisuuden hyvinvointialueen asukkaiden palveluihin

Huomattava julkinen intressi ja alueelliset vaikutukset:

Kyseessä oleva päätös koskee laajaa joukkoa Keski-Suomen asukkaita ja muuttaa olennaisesti heidän oikeuttaan saada peruspalveluja kohtuullisella tavalla.

Tästä seuraa, että hallinto-oikeuden olisi tullut soveltaa erityistä huolellisuutta arvioidessaan täytäntöönpanon vaikutuksia.

Miksi oikeuskanslerin tulisi tutkia asia?

Pyydämme oikeuskansleria tutkimaan, onko hallinto-oikeuden ratkaisu jättäytynyt määräämättä täytäntöönpanokieltä:

lainmukainen,

perusoikeuksien turvaamisen näkökulmasta hyväksyttävä, ja

hallintotuomioistuimelle säädetyn perustelu- ja selvittämisvelvollisuuden mukainen.

Kantelulla ei ole tarkoitus vaikuttaa yksittäiseen tuomioistuimen ratkaisuun muutoksenhakukeinona, vaan pyytää tutkimaan, onko menettely täytäntöönpanokieltokysymyksessä ollut asianmukaista, suhteellista ja oikeusturvaa riittävästi turvaavaa.

Vaatimus:

Pyydämme oikeuskansleria arvioimaan:

1. Onko hallinto-oikeus soveltanut lakia täytäntöönpanokiellon edellytysten osalta oikein?
2. Onko päätös perusteltu hallintolain ja oikeuskäytännön edellyttämällä tavalla?
3. Onko päätöksen toimeenpanon salliminen ennen valitusten ratkaisemista vaarantanut asukkaiden perusoikeuksia sekä valittajien oikeusturvaa?
4. Tuleeko oikeuskanslerin antaa asiassa huomautus tai muu toimenpide hallinto-oikeuden menettelyn johdosta.

Lopuksi:

Päätöksen toimeenpano ennen lainvoimaisuutta aiheuttaa hyvinvointialueen asukkaille merkittävää ja mahdollisesti pysyvää haittaa. Koska hallinto-oikeuden ratkaisu ei anna ymmärrettäviä perusteluja sille, miksi täytäntöönpanokieltoa ei määrätty, katsomme, että asia täyttää oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan edellytykset.